

Litteratur

TRYGVE HELLNERS, MIKAEL MELLQVIST, *Skuldsaneringslagen. En kommentar*, Norstedts Juridik, Stockholm 1995, 284 s.

Kreditmarknadens avreglering i mitten av 1980-talet blev som bekant början till en lånekarusell av sällan skådat slag. Med facit i hand synes vinnarna ha varit få och förlorarna många. Bland de senare finns ett antal gäldenärer som gick ned sig så djupt i det ekonomiska träsket att de blev oförmögna att ta sig upp igen av egen kraft. De har kommit att kallas överskuldsetta. För sådana privatpersoner har nu stiftats en särskild lag, skuldsaneringslagen (SFS 1994:334), som syftar till ekonomisk rehabilitering av de berörda.

Lagen trädde i kraft den 1 juli 1994 och bygger på ett utredningsförslag av Insolvensutredningen. Utredningsförslaget lades fram redan år 1990 (SOU 1990:74) men kom på grund av politiska motsättningar inte att genomföras förrän fyra år senare. Ytterligare en ekonomisk saneringslag är för övrigt att vänta, förmodligen under innevarande år. Den tar sikte på näringsidkare och bygger även den på ett förslag av Insolvensutredningen (betänkandet SOU 1992:113, Lag om företagsrekonstruktion).

Skuldsanering är en nyhet i svensk lagstiftning. Lagen reglerar två slag av ekonomiska uppgörelser mellan en överskuldset privatperson och hans borgenärer: frivillig skuldsanering som fastställs av kronofogdemyndighet och tvingande skuldsanering som beslutas av domstol. I ett inledande skede av skuldsaneringsförfarandet har även kommunerna givits en roll. Skuldsanering enligt skuldsaneringslagen går ut på att gäldenären helt eller delvis befrias från ansvar för betalningen av de skulder som omfattas av skuldsaneringen. Det handlar om ett särskilt insolvensrättsligt institut, fristående från konkurs och ackord.

De som tillämpar skuldsaneringslagen — främst kommuner, kronofogdemyndigheter och domstolar — är nu att gratulera till en välskrivna och mycket gedigen lagkommentar på området, författad av Trygve Hellners och Mikael Mellqvist. Trygve Hellners var ordförande i Insolvensutredningen och Mikael Mellqvist har inom Justitiedepartementet medverkat i arbetet med att färdigställa propositionen om skuldsaneringslagen. Båda har alltså haft särskilda inblickar i lagstiftningsarbetet.

Boken kan sägas bestå av tre delar. Först ett inledande kapitel om tillkomsten av skuldsaneringslagen m. m. och en utblick mot vad som gäller i fråga om skuldsanering i Norden. Därefter bokens huvudavsnitt — kommentaren till lagens olika paragrafer (1–38 §§) med utförliga hänvisningar i fotnoter till förarbeten, litteratur på området m. m. Slutligen en bilagedel med bl. a. författningstexter och exempel på fall där skuldsanering kan komma i fråga.

Frågor om skuldsanering berör åtskilliga rättsområden, främst insolvensrätt men även allmän civilrätt, offentlig rätt och processrätt. Författarna har inte väjt för de många gånger svåra juridiska frågor som upp-

kommer på dessa områden utan diskuterar dem utförligt och med god pedagogik. Särskilt betydelsefulla för tillämpningen av skuldsaneringslagen bör de avsnitt i boken vara som gäller allmänna villkor för skuldsanering (2.2), skulderna (2.3) och innehållet i en skuldsanering (2.4).

Även om Trygve Hellners och Mikael Mellqvists lagkommentar genomgående håller en mycket hög standard och kan rekommenderas, synes problemen för dem som skall tillämpa lagen — framför allt kommunerna och kronofogdemyndigheterna — idag inte främst gälla de rättsliga frågorna. I stället har olika praktiska problem i skuldsaneringsärendena kommit i förgrunden. Problem som av naturliga skäl endast i begränsad utsträckning behandlas i boken. En grundläggande svårighet synes vara att utredningarna avseende den sökande och dennes borgenärer av olika skäl blivit mer tungarbetade och utdragna än vad lagstiftaren hade räknat med. Särskilt i storstäderna finns idag en kraftig anhopning skuldsaneringsärenden hos kommunerna som inte har avgjorts och inte heller gått vidare till kronofogdemyndigheterna eller domstol för prövning. Denna flaskhals i systemet har å andra sidan medfört att kronofogdemyndigheterna och domstolarna har betydligt färre ärenden än beräknat. I hela landet har hittills endast ca 100 personer fått skuldsanering enligt lagen.

När dessa skuldsaneringens barnsjukdomar väl har botats kommer dock säkert de rättsliga frågorna att få en mer framträdande plats. Det kan då vara dags för tillämparna att skjuta in Trygve Hellners och Mikael Mellqvists lagkommentar mot mitten av skrivbordet. Det är där den hör hemma.

Håkan Lavén